

«Garrantzitsua da protesta molde alternatiboak garatzea»

BERRIA egunkarian elkarriketa interesgarria argitaratu dute gizarte-mugimenduen inguruan. Irakurri elkarriketa eta paragrafoen ideia nagusiak laburtu bakoitzaren azpiko kaxa berdean. Eskuineko lauki horian atal horretako lexiko interesgarrienak dituzu bilduta, lagungarri.

berria

Sartu

Estilo
liburua

Balona
18 gradu

Ostirala
2018ko abuztuak 17

Gizartea Politika Ekonomia Mundua Iritzia Kultura Kirola Bizigiro Berria TB

Politika

DONATELLA DELLA PORTA, POLITIKA ZIENTZIETAKO KATEDRADUNA

<https://labur.eus/8agBB>

Jon O. Urain

Gizarte mugimenduen azterketan erreferenteetako bat da Donatella della Porta (Catania, Italia, 1956). Politika Zientzietako katedraduna da Italiako Scuola Normale Superiore unibertsitatean, eta mugimenduon kriminalizazioa eta kritika politikoaren jazarpena izan ditu aztergai azkenaldian, «behetik gorako» erreferendumekin batera. Hain justu, haren azken liburuaren izenburua da Social Movements and Referendums from Below. Direct Democracy in the Neoliberal Crisis (Gizarte mugimenduak eta behetik gorako erreferendumak. Demokrazia zuzena krisi neoliberallean).

- Gizarte mugimendua
- azterketen erreferentea
- katedraduna
- azken liburuaren izenburua

1. Paragrafoa

Zein da protestarako eskubidearen osasuna?

Estatu autoritario askotan dago mugatuta oposizioa adierazteko eskubidea, baina demokratikotzat jotzen diren estatu askotan ere gero eta tolerantzia txikiagoa zaio desadostasunari. Espainia da horietako bat, bertan ikusten ari baikara jazarpen politiken garapen handi bat; esaterako, Kataluniako independentzia erreferendumean. Karitate ekintzat jo daitezkeenak ere kriminalizatzen ari dira, immigrantei eta iheslariari emandako laguntza giza trafikotzat jota.

- estatu autoritario
- mugatuta dago oposizioa adierazteko eskubidea
- tolerantzia txikia desadostasunari
- karitate ekintzak
- kriminalizatu

2. Paragrafoa

Politika

DONATELLA DELLA PORTA. POLITIKA ZIENTZIETAKO KATEDRADUNA

Bada demokraziarik protestarako eskubiderik gabe?

Ez, ez dago. Protesta herritarren eskubideetako bat da, parte hartze politikorako eskubidea dutenez gero. Protesta oinarrizkoa da demokraziarentzat ikuspuntu etikotik, demokraziek ahalbidetu behar dutelako desadostasuna adierazteko aukera izatea, baina baita ikuspuntu pragmatikotik ere: ez badituzu onartzen ahotsa eta gatazka baten adierazpide baketsua, gatazka horrek adierazpide biolento bat hartuko du. 1970eko hamarkadara arte, zabaldu egin zen protestarako eskubidea, legearen arau hauste arinak barne —orain protesta forma konbentzionalak direnak—. Demokraziaren aldeko borroka, neurri batean, protesta forma jakin batzuk legeztatzearen aldeko borroka zen —manifestazioak, okupazioak, grebak...—. Sarri, protestak berekin dakar legearen arau hauste txiki bat, baina kritika adierazteko eskubide demokratiko gisa ulertu behar da hori. Demokrazia ez da soilik botoa ematea; desadostasuna agertzeko eskubidea aitortzeak ematen du demokrazia zabaltzeko aukera.

- parte hartze politikorako eskubidea
- ikuspuntu etikoa
- ikuspuntu pragmatikoa
- legearen arau hauste arinak
- protesta forma jakin batzuk
- legeztatzearen aldeko borrokak
- kritika adierazi
- eskubide demokratiko gisa ulertu behar da
- demokrazia zabaldu

3. Paragrafoa

Ekintza kolektiboen moldeak aldatzen ari dira?

Uste dut grebak oraindik garrantzitsuak izango direla aurrerantzean ere, nahiz eta protesta forma hori den kriminalizatu direnetako bat. Lan merkatuaren desregularizazioaren ondorioetako bat izan da gero eta langile gehiago daudela grebarako eskubiderik gabe. Langile prekario asko langile autonomo gisa ari dira, edo legez kanpo ari dira lanean, eta ezin dute modu antolatuan mobilizatu. Horregatik, gero eta garrantzitsuagoa da protesta molde alternatiboak garatzea, langile askok ez baitute greba egiteko aukerarik, eta ez baitute ahalmenik beren indarra lan merkatuan baliatzeko beren eskubideen alde presioa egite aldera.

- ekintza kolektiboen moldeak
- lan merkatuaren desregularizazioa
- langile prekario
- langile autonomo gisa
- legez kanpo

4. Paragrafoa

Zein da gizarte mugimenduen rola gaur egungo gizarteetan?

Nire ustez, gero eta garrantzitsuagoa da mugimendu sozialen egitekoa, gizartea demokraziaren alde mobilizatzeko lana alderdien eta sindikatuen bidez egiten baitzen garai batean, baina, gaur egun, gero eta gehiago uzten da hori gizarte mugimenduen esku, tresna tradizional horiek babesa, zilegitasuna eta leialtasunak galtzen ari baitira. European, Espainia da prozesu horren adibide argienetako bat; han, gizarte mugimenduak ez daude deskonektatuta gainerako eragileetatik —sindikatu eta alderdietatik—. Alderdi ezkertiar klasikoak [PSOE] eskuinera eginiko mugimenduak ezbaian jarri du ezker horren eta gizarte mugimenduen arteko aliantza tradizionala. Bestalde, alderdiak sortu dira, estatu mailan baina baita tokian-tokian ere, gizarte mugimenduak udal gobernuen barruan eta kanpoan dituztenak aldi berean: Bartzelonan, kasurako, gobernuaren parte izanez eta gobernua kanpotik estutuz. Gizarte mugimenduen zeregina lan mugimenduaren hasierako bera da: gizartea antolatzea ez ezik, erakundeetara iristeko bide berriak garatzea ere.

- babesa, zilegitasuna eta leialtasuna galtzen ari dira
- ezbaian jarri du
- gobernuen barruan eta kanpoan aldi berean

5. Paragrafoa

Mugimendu batzuek instituzioekin eta elite politikoekin lankidetzan aritzea lehenesten dute; beste batzuek, ordea, erakundeen erabakiei aurre egitea.

Gai garrantzitsua da. Mugimendu askoren barnean daude instituzioekin batera aritzearekin kritikoagoak diren taldeak eta aldekoagoak direnak. Begira emakumeen mugimendua: instituzioetatik kanpo aritu dira presioan, baina, neurri batean, badago feminismo instituzional bat ere. Beste adibide bat da mugimendu ekologista, aldi berean baititu instituzioen barneko eta kanpoko estrategiak. Mugimendu baten indarra hor datza: kanpotik presio egiteko ahalmenaren eta aldarrikapena erakundeetan eta alderdien sisteman bideratzeko gaitasunaren arteko konbinazioan.

Bestalde, boteretik gertuegi zaudenean, arrisku nagusia kooptazioa da; iraganeko esperientzia ugari erakusten dute gizarte mugimenduen indar mobilizatzailea ahuldu egiten dela alderdi aliatua boterera iristen denean. Berriki, hori gertatu da Grezian eta Espainian: indarrak instituzioetara bideratzen direnean, protestarako indar gutxiago dago. Badago beste arrisku bat: mugimendu bat ezin da etengabe mobilizatuta egon, zikloka mobilizatzen da, eta, sendo erakundetuta ez badago, gerta liteke mugimendu hori mobilizazio zikloa amaitzean desagertzea, eta pentsaraztea borrokak ez duela ezertarako balio izan.

- elite politikoak
- kanpotik presioa
- konbinazioa
- boteretik gertuegi kooptazioa
- etengabe mobilizatuta
- sendo erakundetuta

6. Paragrafoa

Mugimendu sozialen garrantzia gutxiesteko sortu zen gehiengo isilaren kontzeptua. Zer erantzun zenuke darabiltenei?

Badago gehiengoaren indarrari egindako kritika normatibo bat: gehiengoaren indarra arriskutsua izan daiteke demokraziarentzat. Gobernu batek gehiengoaren babesa izateak ez du esan nahi erabakiak demokratikoak direnik. Demokraziaren definizio nagusietan ere jasotzen da balio ugariren arteko oreka bat beharrezkoa dela eta, esaterako, gutxiengoaren eskubideak bermatu behar direla. Esan nahi dut dena ezin dela utzi gehiengoaren erabakiaren esku. Gizarte mugimenduen ikuspegitik, ez da beharrezkoa gehiengoaren mugimendu bat izatea zilegi izateko. Gaur egun babes zabala duten mugimendu batzuen aldarriei —ezkontza homosexualekin, esaterako— oso talde txikiak hasi ziren; baina garrantzitsua izan zen orduan talde txiki horiek hor egotea zenbait ideari aurre egiteko eta ideia berriak sortzeko. Normala da hasieran mugimendu batek gehiengoa ez ordezkatzeari, baina garrantzitsua da ahots kritikoak plazaratzeko aukera izatea.

Gehiengo isila
Gehiengoaren babesa
Zilegi izan
Aldarri
ordezkatu
balio ugariren arteko oreka
Ahots kritikoak plazaratu

7. Paragrafoa

Zeintzuk dira «behetik gorako erreferendumen» ezaugarriak?

Erreferendumena gai zaila izan ohi da, une batean jendeari eskatzen zaiolako hautu sinplista bat egiteko bi aukeraren artean. Aitzitik, erreferendumen alde positiboetako bat da boto emaileen arreta gai baterantz bideratzen dutela; erabakiak gobernuen esku utzi beharrean, jendea informatu egiten da. Irlandan abortuaz egindakoaren kasuan, tresna baliagarria izan zen alderdi politikoen artean zegoen blokeo bat gainditzeko. Liburuan, aztertzeke kasu gisa hartu genituen Eskoziako independentzia erreferenduma, Kataluniako independentziari buruzko galdeketa eta Italian uraren pribatizazioaz eginikoa. Ondorioztatu genuenez, mugimendu sozialek parte hartzen dutenean, gaiari buruzko kezka eta ezagutza handiagoa izaten da, erreferenduma bera pluralagoa izan ohi da, deliberatzaileagoa, eta prozesuaren eragina, handiagoa, emaitza edozein dela ere.

- Hautu sinplista
- arreta gai baterantz bideratu
- Gaiari buruzko kezka eta ezagutza
- plurala
- deliberatzailea

8. Paragrafoa

Zeintzuk dira Kataluniako prozesu subiranistaren ondorio edo irakaspen nagusiak?

Egoera aldakorra da oraindik; zaila da behin betiko ondorioak ateratzea. Irudipena dut erreferenduma oso polarizatzailea izan zela, baina, aldi berean, ez zela izan kolpe bakarreko gertakaria. Erreferenduma eta beste protesta molde batzuek ondorio positiboak izan zituzten, jendetza inplikatu zelako, alderdi politikoei eta gizarte mugimenduei rol garrantzitsua jokatu zutelako, eztabaidak asko zabaldu zirelako gizartean... Orain despolarizazio prozesu bat gerta daiteke. Uste dut eztabaida ez dela soilik federalismora bideratuko, baizik eta baita errepublikanismoa ere, eta hori garrantzitsua izango da luzera begira. Erreferenduma katalizatzaile izan daiteke epe luzera, [Espainiako] ezkerrek pentsa dezan nola landu gai nazionala, beti izan baitaio errazagoa klase ardatzari erantzutea. Ez ikusi egitea ez da aukera bat: Katalunian eta Euskal Herrian, jendeari ezin diozu esan auzi nazionala, hizkuntza eta abar ez direla hain garrantzitsuak

ondorio positiboak
erreferenduma katalizatzaile
auzi nazionala

9. Paragrafoa

Erantzunak

1. Gaia eta elkarrizketatua aurkezten ditu.
2. Protestarako eskubidea eta demokrazia lotuta daude bai ikuspuntu etikotik bai pragmatikotik.
3. Protesta moldeek bilakaera historikoa dute, egoerak behartutako berrikuntzak gertatzen ari dira.
4. Gizarte mugimendu, alderdi eta sindikatuen inguruan aldaketak ari dira gertatzen. Instituzioetan parte hartzea eta kanpotik eragitea biak hartu behar dira kontuan.
5. Gobernu barruan eta kanpoan bietan egon behar da kooptazioa ez gertatzeko. Bestalde, protesta-zikloak eta egituratzea zaindu behar dituzte gizarte mugimenduek.
6. Gehiengo isila kontzeptu arriskutsua da, balio askoren arteko oreka behar da demokrazian eta berrikuntzak izateko ahots kritikoak behar dira.
7. Behetik gorako erreferendumak sinplismo arriskua badu ere, arreta bideratzen duenez, parte hartzea bultzatzen du, kezka eta ezagutza zabalduz.
8. Kataluniako prozesua oraindik irekia dago, erreferenduma katalizatzaile izan daiteke eta Espainiako ezkerak gai nazionalari heldu beharko dio.